Lietas arhīva Nr. A42-00920-20/26
ECLI:LV:ADRJRIT:2020:0420.A420281119.6.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2020. gada 20. aprīlī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis Romāns Dončenko,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ *(/pers. A/)* pieteikumu par Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes priekšnieka 2019. gada 10. oktobra lēmuma Nr. 1045 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/, Ēģiptes Arābu Republikas (turpmāk – Ēģipte) pilsonis, 2018. gada 19. oktobrī lūdza patvērumu Latvijas Republikā. Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde (turpmāk arī – Pārvalde) pieteicējam atteica piešķirt bēgļa vai alternatīvo statusu. Pieteicējs vērsās tiesā. Ar Administratīvās rajona tiesas 2019. gada 21. augusta spriedumu lietā Nr. A420166319, kas stājās spēkā tā pasludināšanas dienā, pieteicēja pieteikums tika noraidīts.

[2] Pārvaldes Personu statusa kontroles nodaļa 2019. gada 28. augustā izdeva lēmumu Nr. 4032 par pieteicēja piespiedu izraidīšanu (turpmāk – sākotnējais lēmums). Pieteicējs šo lēmumu apstrīdēja. Ar Pārvaldes 2019. gada 10. oktobra lēmumu Nr. 1045 (turpmāk – Lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts. Lēmums pamatots ar turpmāk minēto.

[2.1] Pieteicējs pēc patvēruma procedūras noslēgšanās uzturas Latvijā nelikumīgi un ir atteicies izmantot iespēju labprātīgi izceļot no Latvijas, izmantojot Starptautiskās Migrācijas organizācijas sniegto palīdzību. Līdz ar to atbilstoši Imigrācijas likuma 46. panta pirmajā daļā noteiktajam izdodams obligātais administratīvais akts – lēmums par ārzemnieka piespiedu izraidīšanu.

[2.2] Pastāvot Imigrācijas likuma 51. panta otrajā daļā minētajiem apstākļiem, pārvaldei nav dota rīcības brīvība ierobežot vai neierobežot pieteicēja turpmāko ieceļošanu Latvijā un pārvietošanos Šengenas līguma dalībvalstu teritorijā (turpmāk arī – Šengenas teritorijā). Pārvalde, vērtējot pieteicēja lietas apstākļus, uzskatīja, ka tiesisku mērķi iespējams sasniegt, nosakot pieteicējam ieceļošanas aizliegumu Latvijā un Šengenas teritorijā uz sešiem mēnešiem.

[2.3] Pieteicējam, tāpat kā jebkuram ārzemniekam, uzturoties Latvijā, ir jāievēro Latvijas normatīvie akti. Pieteicējam bija jāparedz iespējamās sekas, pārkāpjot normatīvajos aktos noteikto uzturēšanās kārtību.

[2.4] Ar Lēmumu netiek ierobežotas pieteicēja tiesības uz privāto vai ģimenes dzīvi.

[2.5] Pieteicēja tiesību ierobežojumam ir leģitīms mērķis – tiesiskā kārtība, kas atzīstama par aizsargājamu vērtību, kuras apdraudējums vienlaikus apdraud sabiedrības drošību. Tādēļ sabiedrības intereses nodrošināt tiesisko kārtību valstī ir svarīgākas iepretī pieteicēja interesēm turpināt uzturēties valstī.

[2.6] Lēmums neliedz pieteicējam pēc noteiktā ieceļošanas aizlieguma termiņa beigām pieprasīt Šengenas vīzu vai uzturēšanās atļauju normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Līdz ar to pieteicēja tiesību ierobežojums ir samērīgs un lietā nav konstatēti tādi faktiskie apstākļi, kas pārvaldei dotu tiesības nepiemērot Imigrācijas likuma 46. panta pirmo un trešo daļu un 63. panta pirmo daļu.

[2.7] Pārvalde nav konstatējusi apstākļus, kas būtu par šķērsli pieteicēja izraidīšanai un kas būtu pretrunā Latvijas starptautiskajām saistībām. Uz šādiem apstākļiem nav norādījis arī pats pieteicējs.

[3] Pieteicējs 2019. gada 17. oktobrī vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par Lēmuma atcelšanu. 2019. gada 1. novembrī pieteicējs tiesā iesniedza pieteikuma precizējumus. Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[3.1] Pieteicēja iesniegums, ko viņš iesniedzis Valsts robežsardzē, nebija viņa brīvprātīgs gribas izteikums. Tas sastādīts maldu (kļūdas) iespaidā sakarā ar Valsts robežsardzes darbinieku pamudinājumu iesniegt šādu iesniegumu. Pieteicējs neuzstāj, ka viņš nevēlētos labprātīgi izceļot no Eiropas Savienības teritorijas un ka viņš atteiktos no Starptautiskās Migrācijas organizācijas atbalsta.

[3.2] Pieteicējs piekrīt labprātīgi izceļot no Latvijas. Pieteicējam ir pieejamas dzīvojamās telpas, kur uzturēties Latvijā līdz brīvprātīgai izceļošanai.

To apstiprina fiziskās personas, kurai ir tiesības uz minētajām telpām, izsniegts rakstveida apstiprinājums. Tādēļ, atbilstoši Imigrācijas likuma normām, humānu apsvērumu dēļ ir pamats atļaut pieteicējam uzturēties Latvijā līdz brīdim, kad viņš brīvprātīgi izceļos no Latvijas. Veikt pieteicēja piespiedu izraidīšanu apstākļos, kad viņš piekrīt izceļot labprātīgi, nav pamatoti un nav lietderīgi.

[4] Pārvalde rakstveida paskaidrojumos, kas saņemti tiesā 2019. gada 15. novembrī, pieteikumu neatzina un lūdza to noraidīt. Pārvalde pamatojās uz Lēmumā norādītajiem argumentiem un papildus norādīja turpmāk minēto.

[4.1] Lēmums ir izpildīts 2019. gada 4. novembrī. Pieteicējs ir izraidīts no Latvijas un Šengenas teritorijas.

[4.2] Pārvalde apšauba pieteicēja pieteikumā norādīto, ka Valsts robežsardzes amatpersonas būtu maldinājušas par brīvprātīgas izceļošanas iespējām ar Starptautiskās Migrācijas organizācijas palīdzību. Valsts robežsardzes amatpersonas nav ieinteresētas liegt personai izmantot brīvprātīgās atgriešanās palīdzības saņemšanu. Ar to tiek sasniegts tiesiskais mērķis – personas atgriešana, turklāt tā tiek nodrošināta, neizmantojot valsts budžeta līdzekļus, kā tas ir personas piespiedu izraidīšanas gadījumā.

[5] Pieteicējs nav lūdzis tiesu izskatīt lietu mutvārdu procesā tiesas sēdē, tādēļ saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1] panta pirmajā un ceturtajā daļā noteikto tiesa izskata lietu rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[6] Izvērtējusi lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, tiesa secina, ka pieteikums ir noraidāms.

[7] Ņemot vērā, ka pieteicējs ir piespiedu kārtā izraidīts, tiesa vairs nevar lemt par Lēmuma atcelšanu daļā par pieteicēja piespiedu izraidīšanu, jo šajā daļā tas jau ir izpildīts un zaudējis spēku. Tādēļ tiesa var izvērtēt vienīgi Lēmuma tiesiskumu šajā daļā.

[8] No Imigrācijas likuma 4. panta pirmās daļas 2. punkta izriet, ka ārzemnieks ir tiesīgs ieceļot un uzturēties Latvijas Republikā, ja viņam ir derīga vīza, Latvijas Republikas izsniegta uzturēšanās atļauja vai Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja uzturēšanās atļauja.

Lietā nav strīda, ka pieteicēja patvēruma iesniegums ir ticis izskatīts likumā noteiktajā kārtībā. Tiesas spriedums, ar kuru pieteicēja patvēruma lūgums ir ticis noraidīts, stājās spēkā 2019. gada 21. augustā. Tāpat lietā nav strīda, ka pēc šī datuma pieteicējam arī nav bijis derīgas vīzas vai uzturēšanās atļaujas.

Tādējādi tiesa secina, ka pieteicēja uzturēšanās Latvijas Republikā pēc 2019. gada 21. augusta un arī Lēmuma izdošanas brīdī ir bijusi nelikumīga.

[9] Saskaņā ar Imigrācijas likuma 46. panta pirmo daļu, ja ārzemnieka uzturēšanās Latvijas Republikā ir nelikumīga, Pārvaldes priekšnieks vai viņa pilnvarota amatpersona pieņem lēmumu par piespiedu izraidīšanu, ja pastāv šā likuma 51. panta otrajā daļā minētie apstākļi.

Imigrācijas likuma 51. panta otrā daļa uzskaita apstākļus, kas pamato Valsts robežsardzes amatpersonas pieņemtu lēmumu par ārzemnieka aizturēšanu, ja ir pamats uzskatīt, ka viņš izvairīsies no izraidīšanas procedūras vai traucēs tās sagatavošanu vai pastāv ārzemnieka bēgšanas iespējamība. Viens no šādiem apstākļiem ir tas, ka ārzemnieks nevar norādīt vietu, kur viņš uzturēsies līdz attiecīgās izraidīšanas procedūras beigām, un iesniegt dzīvokļa vai mājas īpašnieka rakstveida apliecinājumu par apņemšanos nodrošināt viņa izmitināšanu vai nevar uzrādīt naudas summu, ar ko pietiek viesnīcas rezervēšanai līdz viņa izraidīšanai (minētā likuma panta otrās daļas 3. punkts).

No lietas materiāliem izriet, ka Valsts robežsardzes amatpersona 2019. gada 22. augustā pieņēma lēmumu par pieteicēja aizturēšanu, pamatojoties tostarp uz Imigrācijas likuma 51. panta otrās daļas 3. punktu.

No lietas materiāliem neizriet, ka minētais lēmums par pieteicēja aizturēšanu likumā noteiktajā kārtībā būtu ticis atzīts par prettiesisku. Arī no pieteicēja sniegtās argumentācijas būtībā neizriet, ka minētā lēmuma pieņemšanas brīdī Imigrācijas likuma 51. panta otrās daļas 3. punktā norādītie apstākļi attiecībā uz pieteicēju nebūtu piemērojami. Tostarp pieteicējs nav norādījis, ka lēmuma par viņa aizturēšanu izdošanas brīdī viņš būtu varējis iesniegt attiecīgu apliecinājumu par viņa izmitināšanu vai uzrādīt pietiekamu finanšu līdzekļu esamību viesnīcas rezervēšanai. Tāpat pieteicējs nav norādījis arī uz to, ka šie apstākļi būtu mainījušies uz sākotnējā lēmuma izdošanas brīdi, kas varētu būt bijis par pamatu citāda konkrētajai situācijai piemērota tiesiska risinājuma apsvēršanai.

Līdz ar to tiesa konstatē, ka šādos apstākļos bija iestājušies priekšnosacījumi obligātā administratīvā akta – lēmuma par piespiedu izraidīšanu – izdošanai attiecībā uz pieteicēju.

[10] Attiecībā uz pieteicēja iebildumiem pret Lēmumu tiesa konstatē, ka pēc būtības tiem ir deklaratīvs raksturs, jo pieteikumā iztrūkst argumentācijas, kādēļ Lēmumā ietvertais faktu izklāsts un izdarītie secinājumi būtu atzīstami par nepareiziem. Piemēram, pieteikumā norādīts, ka Lēmumā nepareizi secināts, ka Pārvalde pareizi izvērtējusi lietas faktiskos apstākļus un piemērojusi atbilstošās tiesību normas. Tomēr pieteicējs nav sniedzis nekādas norādes par to, kā, viņaprāt, lietas faktiskie apstākļi būtu pareizi jāvērtē un kā izpaudusies Pārvaldes kļūda, piemērojot tiesību normas. Pieteicējs nav paskaidrojis, kuras tiesību normas viņa ieskatā bija jāpiemēro konkrētajā situācijā, lai nonāktu pie pareiza un taisnīga tiesisko attiecību noregulējuma.

[11] Pieteicējs norādījis, ka viņš nav atteicies labprātīgi izceļot no Latvijas Republikas un no Starptautiskās migrācijas organizācijas palīdzības. Tiesa konstatē, ka pieteicējs 2019. gada 22. augusta iesniegumā Valsts robežsardzei norādījis tieši pretējo, proti, ka atsakās labprātīgi pamest Eiropas Savienību, izmantojot Starptautiskās migrācijas organizācijas palīdzību (*lietas 43.?45. lapa*). Pieteicējs pieteikumā norādījis, ka minētais iesniegums ir ticis sastādīts maldu (kļūdas) iespaidā sakarā ar Valsts robežsardzes pamudinājumu iesniegt šādu iesniegumu. Tomēr tiesai nav skaidrs, kā tieši izpaudusies pieteicēja maldināšana un pamudināšana iesniegt attiecīgo iesniegumu. Tiesai nav pamata uzskatīt, ka pieteicējs būtu ticis maldināts, izskaidrojot viņam konkrētajai situācijai piemērojamo tiesisko regulējumu. Tiesa arī nesaskata nekādu izdevīgumu amatpersonām maldināt pieteicēju. Jebkurā gadījumā procesam, kura pamatā ir personas nelikumīga uzturēšanās valstī, ir jānoslēdzas ar to, ka persona valsti pamet (brīvprātīgi vai piespiedu kārtā), ja vien procesa laikā netiek konstatēts izņēmuma apstāklis, kas personai ļauj palikt, piemēram, humānu apsvērumu dēļ. Attiecībā uz pieteicēju šādi izņēmuma apstākļi netika konstatēti.

[12] Saskaņā ar Imigrācijas likuma 45. panta pirmo daļu ārzemniekam, attiecībā uz kuru pieņemts lēmums par piespiedu izraidīšanu, ir tiesības pieteikties uz atbalstu, ko sniedz starptautiskās organizācijas, biedrības vai nodibinājumi, lai viņš brīvprātīgi atgrieztos mītnes zemē. Šā paša panta otrā daļa noteic, ka kompetentā amatpersona ir tiesīga atcelt lēmumu par piespiedu izraidīšanu, ja ārzemnieks, attiecībā uz kuru pieņemts lēmums, pieteicies uz brīvprātīgas atgriešanās programmu un attiecīgā starptautiskā organizācija, biedrība vai nodibinājums par to informējis lēmuma izdevēju iestādi. Atceļot

lēmumu par piespiedu izraidīšanu, ārzemniekam izdod izbraukšanas rīkojumu.

Tādējādi pieteicējam bija tiesības izmantot minētajā likuma normā paredzētās tiesības un pieteikties uz atbalstu, lai brīvprātīgi atgrieztos mītnes zemē. Tiesību norma nenoteic, ka personai šāda iespēja būtu liegta, pat ja sākotnēji tā būtu atteikusies no šādas iespējas. Pieteicējs nav norādījis uz objektīviem, no viņa gribas neatkarīgiem apstākļiem, kas viņam būtu lieguši pieteikties uz minēto atbalstu. Tiesai nav pamata uzskatīt, ka, atrodoties aizturēto ārzemnieku izmitināšanas vietā, viņam būtu bijusi liegta iespēja personīgi vai ar pilnvarotas personas starpniecību meklēt palīdzību, vēršoties pie attiecīgās starptautiskās organizācijas, biedrības vai nodibinājuma. Pieteicējs uz šādiem apstākļiem nav norādījis.

[13] Tiesa norāda, ka pieteicēja neapmierinātība ar tiesisko regulējumu un tiesību normās noteikto procedūru nevar būt par pamatu Lēmuma atzīšanai par prettiesisku. Ikvienai personai, kura vēlas izmantot kādas tai ar likumu paredzētas tiesības, ir jābūt īpaši rūpīgai un ir jāpieliek visas saprātīgi iespējamas pūles tam, lai visas likumā noteiktās prasības tiktu izpildītas. Tas vienlīdz attiecas kā uz tiesību uzturēties Latvijas Republikā iegūšanu, tā arī uz izceļošanu ar iespējami mazāku savu tiesību ierobežojumu. Šajā kontekstā būtu atgādināms arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas atzītais, ka Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija negarantē tiesības ārzemniekam ieceļot vai uzturēties kādā valstī. Ārzemniekam ir pienākums pakļauties imigrācijas kontrolei un procedūrām un ir jāatstāj valsts teritorija, ja viņam ir tiesiski liegta ieceļošana vai uzturēšanās (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2014. gada 3. oktobra sprieduma lietā „Jeunesse v. The Netherlands", iesnieguma Nr. 12738/10, 100. punkts un tajā minētā judikatūra*).

[14] Ievērojot iepriekš minētos secinājumus, tiesa atzīst, ka Lēmums daļā par pieteicēja izraidīšanu ir tiesisks.

[15] Lēmums satur divas savstarpēji nošķiramas daļas – piespiedu izraidīšanu no Eiropas Savienības teritorijas un aizliegumu sešus mēnešus ieceļot Šengenas teritorijā.

Turpmāk tiesa pārbaudīs Lēmuma tiesiskumu daļā par noteikto ieceļošanas aizliegumu.

[16] Saskaņā ar Imigrācijas likuma 46. panta trešo daļu, pieņemot lēmumu par piespiedu izraidīšanu, amatpersona šajā lēmumā ietver lēmumu par iekļaušanu sarakstā un lēmumu par ieceļošanas aizliegumu Šengenas teritorijā un nosaka ieceļošanas aizlieguma termiņu saskaņā ar šā likuma 61. panta ceturto vai piekto daļu. Savukārt minētā likuma 61. panta ceturtā daļa noteic apstākļus, kādiem pastāvot, Pārvaldes priekšnieks vai viņa pilnvarota persona lemj par ārzemnieka iekļaušanu sarakstā. Viens no šādiem apstākļiem ir, ja ārzemnieks pēdējā gada laikā pārkāpis normatīvajos aktos noteikto ārzemnieku ieceļošanas un uzturēšanās kārtību Latvijas Republikā vai citā Šengenas līguma dalībvalstī (61. panta ceturtās daļas 3. punkts).

Lēmumā nav precīzi pateikts, kā, Pārvaldes ieskatā, ir izpildījies minētās tiesību normas tiesiskais sastāvs, proti, par kādu konkrēti pieteicēja pieļautu ārzemnieku ieceļošanas un uzturēšanās kārtības pārkāpumu ir runa. Tomēr no Lēmuma aprakstošās daļas ir konstatējams, ka pieteicējs 2019. gada 10. aprīlī, tiesvedības laikā saistībā ar viņa patvēruma lūgumu, bija bez iepriekšēja brīdinājuma atstājis patvēruma meklētāju centru un vēlāk bija šķērsojis Latvijas un Lietuvas robežu. Līdz ar to ir saskatāms pamats pieteicēja iekļaušanai sarakstā.

[17] Saskaņā ar šā paša likuma 63. panta pirmo daļu, pieņemot lēmumu par ārzemnieka iekļaušanu sarakstā šā likuma 61. panta trešajā, ceturtajā un piektajā daļā minētajos gadījumos, vienlaikus nosaka ieceļošanas aizliegumu uz laiku no 30 dienām līdz trim gadiem.

Tiesa, pārbaudot pieteicējam noteiktā tiesību ierobežojuma atbilstību tiesību normām, atzīst, ka tas ir ticis noteikts, ievērojot iepriekš uzskaitītajās likuma normās noteiktos nosacījumus. Tiesas ieskatā Pārvaldes noteiktais ieceļošanas aizliegums uz sešiem mēnešiem ir samērīgs.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 251. panta sesto daļu, Imigrācijas likuma 50.[1] panta otro daļu, tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes 2019. gada 10. oktobra lēmuma Nr. 1045 atzīšanu par prettiesisku daļā par piespiedu izraidīšanu un atcelšanu daļā par noteikto ieceļošanas aizliegumu Latvijas Republikā un Šengenas līguma dalībvalstu teritorijā uz sešiem mēnešiem.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.